

1698-12
A D
IOANNINIS

NTISCI IERONIMI S. POLO

atoris, ad Clem. VII. Pont. Max. & Ca

V. Imp. Aug. de nostrorum temporum

titulis SYLVA, Bononiæ ædita.

Decemb. M. D. XXIX.

INIS SECVNDI HA

de Pace dudum Carreraci confe

sa, ac Caroli. V. Imp. corona

tione, Carmina.

ANG. ANDREÆ RESENDII

Lusitani, Encomium vr̄bis & aca

demix Louaniensis.

AD LECTONEM.

Quum noua delectent, noua Lector Sarmat. ^{vates}
 Edidit in Latio car. nonne placent?
 Si re non alia, placeant nouitate, quod ante
 In Latio Vates sarmata rarus erat.
 Naso Tomitanas quondam datus exul ad or. ^{scy}
 Edidit Gethice, Sarmaticeq; loqui.
 Hesperice sic forte loqui, dum missus ut ran.
 Hesperiam peragro, me didicisse put.
 Si quid inest igitur, tersumue, minus ue pol.
 Hanc ueniam iusta cum ratione dabis.
 Extorsit faciles numeros miserabile tempus,
 Quo tanto rerum turbine cuncta fluunt,
 Si de Castalio non spirant fonte liquores,
 Nec redolent Phœbium, Pieriæumue choros
 Ne contemne tamen, sed rem perpende legendo,
 Quum sensum teneas: nil ego uerba moror.

S Y L V A.

S Rande Sophocleo quicumq; poema cothurno
 Concipit, Heroum gesta superba canit.
 Exornat claris sua carmina celsa triumphis:
 Hippocrenæis tingit & illa uadis.
 Tem[m] materiam fœlicem lata ministrant,
 Vatis & ingenio carbasa plena ferunt.
 Hac mihi sed misera sub tempestate uolenti
 Scribere, se tristes exhibuere modi.
 i e[st]q; mihi sparsis offert Elegia capillis,
 Et mœsto quæstus mittit ab ore graues.
 Omnia plena metus, horroris & omnia plena,
 His lachrymans numeris præcinit imparibus
 His uos ô Clemens, & Carole, lumina prima
 Vos duo compello: sub quibus orbis agit,
 Fas mihi sit uenia cum uestra pauca profari:
 Tempora quæ pro re dicere nostra iubent.
 Ipse licet taceam, non res afflictâ tacebit:
 Qua Christi passim grex, & ouile perit.
 Crimina quandoquidem meruerunt nostra malorum
 Hanc Lernam, nobis monstra tot unde nocent.
 is, bella, fames, incendia, præda, rapinæ:
 Inficiunt nostro quicquid in orbe manet.
 Pax & Amor, Virtus, & Honesti recta cupido:
 Cumq; Pudore Fides turpiter acta iacent.

S Y L V A

Religio, Pietas, Timor, & reuerentia Diuum:
 Inter mortales uix manet ulla magis.
 Succreuere dolus, liuor, priuata similtas,
 Fraus, odium, rabies, ira, libido, furor,
 Seditio, uis, insidiæ, corruptio legum,
 Impietas, superum peneq; nullus honor.
 Hinc male quæ regitur, plebs percita frena remorde:
 Cœpit, & in Reges non semel arma suos.
 Non opus est cædes, & prælia dira referre,
 Testis adhuc Rhenus, testis Iberus erit.
 Fastus, auaritiæq; lues, insanæq; multos
 Ambitio, contra fasq; piuinq; rapit.
 Ex his tot casus: & mille pericula rerum
 Proueniunt, hæc sunt ad mala multa Duces.
 Oppida magna sub his: & regna perire uidemus,
 Ruræq; multa suis orba iacere satis.
 Non tamen erigimur: nec adhuc grauiora timemus,
 Quæ dabit offensi plaga futura Dei.
 Hunc pauci metuunt, & amant, uix unus & alter:
 Qui nunc Europæ sub regione sumus.
 Hinc sunt tot sectæ, quas hæresis atra notauit,
 Per quas Christicolis magna ruina uenit.
 Fit minor assidue fidei Respublica nostræ
 Quod quo deberet lumine, nemo uidet.
 Prætereo priscis quæ sunt amissa diebus,
 Quum Christi clarum nomen ubiq; fuit.

quandoquidem tunc in terram transuerat omnem,
 Quod nunc in nostro noscitur orbe parum.

Hic ego non urbes Asiæ, nec perditæ regna
 Commemoro, nostris nunc inimica sacris.

Nec Libyæ gentes, pietatis iura professas,
 Quas modo Mahometi possidet atra lues.

Caucaseos populos, & castia litora linquo,
 Quæ tenuit nostræ religionis amor.

Aut quos Amurathes, quos aut Payzetus adegit,
 Sanctam baptismi linquere fontis aquam.

Ad nostros uenio, quos si reputabimus annos,
 Emitterent lachrymas saxea corda piæ.

Græcia sub patrum nostrorum tempore uicta,
 Turcaico seruit, subdita facta, iugo.

Quis posset paucis, tot bella cruenta referre,
 In quibus ex nostris millia multa iacent.

Vt mittam reliquos, quorum non parua caterua
 Sub signo fertur succubuisse crucis.

Quem non commoueat clades Varnensis, in illa,
 Ille mei Regis patrius occubuit.

Hinc Bizantina tot cædibus Vrbe subacta,
 Turcarum uis est semper adauctæ magis.

Et hostilem discordia nostra furorem,
 Ad nos a Syriis quem procul egit agris.

Cum Persis, & cum, quæ bella fuere, Sabæis,
 Aut cum Niliacis, sat puto nota, uiris.

Ladislaus
 Vngariæ &
 Poloniæ rex

His, quum sciretur nos disſentire, relictis,

In nos armorum uis ea mota fuit.

Collectis igitur non paruis uiribus hostes.

In ripis Hiſtri continuere pedem.

Et prope Taururum, Belgradum quod modo dicunt,

Fixerunt certis plurima caſtra, locis.

Sulphureo Tonitru manibus formata Cyclopum

Proiecit crebros ærea canna globos.

Oppugnabantur confractis mœnia muris:

Mansit & intactum, quod potuere, nihil.

Arx in Pannonicis non eſt munitior oris:

Inter uasta duo flumina ſepta tacet.

Vnam Danubius partem, reliquam celer ambit

Sauus, ubi fluuio cum potiore coit.

Hæc contra Turcas inuicta manere ſolebat.

Abſtulit his uno millia multa die.

Qua de re furor hoſtilis: tum fortiter acri

Cum ſtudio, ceptum continuauit opus.

Suppetias tandem feſſis quum nemo ferebat,

Arx fuit hoſtili capta ſubinde manu.

Eloquar? an ſileam? nobis ſtertentibus inq̃

Noſtra ceperunt ex ditione Rhodum.

Clara Rhodus fuerat ſeps: qua trux dente Lycæon

Non poterat Chriſti ſemper obſeſſe gregi.

Hac modo per fracta, penetralia tentat ouilis,

Quod niſi ſit qui defendat: & huius erit.

Hos intestinis nihilominus omnia bellis
 Miscuimus, nec adhuc exitus inde datur.
 Hostibus hinc animus, grandisq; potentia creuit,
 Climata qua mundi iam potiora tenent.
 His neq; contenti, quod adhuc superesse uidetur,
 Donec in hac stamus seditione, petunt.
 Vtraq; iam pridem quum Mysia pareat illis,
 Vicinisq; uolunt imperitare locis.
 Ingens Sarmatiæ tentarunt subdere Regnum,
 Afflictum toties quod fuit ante satis.
 Vasta iacent: quondam sæcunda Podolica rura,
 Quæ fuerant Siculis fertiliora iugis.
 Magnanimis hæc quum suberant integra Polonis,
 Suppetias & opes hinc habuere suas.
 Terra ferax Cereris, pecoris, nutrix & equorum
 Præpetium, genitrix belligerumq; uirum,
 Nunc deserta perit, paucis habitata Colonis,
 Hostibus & cunctis peruia facta patet.
 Huc ab Hyperboreis gens barbara confluit oris:
 Et quæ Riphæa sub niue dura riget.
 Huc simul Euxini proficiscitur accola ponti:
 Cum trucibus Bessis: gens truculenta Getæ.
 Tartaricis dedit his populis puto nomina Pluto,
 Per quos iam teritur Sarmatis ora diu. (iuss
 Dalmata, Thrax, Macedo, Lacedæmō, Phryx et Achis
 Qui Turcæ nostro tempore nomen habent.

Sarmatia
 quæ nunc
 Polonia

Huc etiam, quum sint uicini, sepius intrant,
Et desolarunt quicquid ubiq; fuit.

Hinc nuper fines bis uastauere Polonos,
Annus quum nondum rite peractus erat.

Oppida cum pagis crudeliter igne cremarunt,
Mactantes cunctos qui remuere capi.

Post captiuorum densas duxere cateruas,
Quorum Myriades tres numerasse ferunt,

His inerant pueri, iuuenes, teneraq; puellæ,
Matronæ tremulæ, decrepitiq; senes.

Res miseranda quidem, succurrere nemo ualebat,
In subditis fieri casibus ista solent.

Vt cursu uenere cito, rediere, statimq;
Dispersus cogi Miles ad arma nequit.

Hoc ita uictores uno facti bis in anno,
Sic ad Threicias bis rediere domos.

Et sibi quos dicunt hoc nostro tempore Moscos,
Fœdere iunxerunt, terribilesq; Scythas.

Qui gelidum Tanaim, uastiq; Borysthenis undas,
Quiq; uel ex rapido Phasidis amne bibunt.

Quicquid est hoim quibus induunt tartara nomen
In nos cœperunt hostica signa sequi.

Quod rex Sarmatiæ, quo nec pietate, nec armis
Clarior expendens, arma parare iubet.

Sed quum se uidit tot cingier hostibus impar,
Noluit ancipitem Martis mire uiam.

Infidum & ius, at nã quicquam sepe petiit.

Hinc ter in Hesperia posteriore fuit.

Quum tamen his bellis nunc Gallus, nunc & Iberus
Ferueret, & Latia diriperentur opes.

Nec foret auxilii spes ulla, sed acrius inter

Christicolæ rabies cresceret illa magis.

Ne temere bellum gereret tot solus in hostes:

Et seram uictus quereret exul opem.

Tractauit potius certam pro tempore pacem,

Quam sub præscripta conditione tenet.

Huic paci uoluit Rex prudens iungere Regem,

Qui tenera rexit tunc duo sceptrâ manu.

Huncq; suum monuit toties ex fratre Nepotem,

Posceret ut tanto pacis ab hoste modum.

Consilio tamen Hunnorum parere superbo

Maluit, hoc fretus, ductus ad arma fuit.

Hoc infelicem conflictum fretus iniuit

Inq; iuuentutis flore cadens periit.

Sic fuit in fatis, quæ non uitantur ab ullo,

Præterit nemo quem statuere diem.

Quam miseranda fuit tum cædes Rege perempto

Quum sit nota, uetat commemorare dolor.

Tot proceres, sacriq; patres, quos insula texit.

Pugnantes, diræ succubuere neci.

Tunc nihil in uictos crudelis uictor omisit

Quod suasit rabies, impetus, ira, furor.

Ludouicus
Vngariæ &
Boemig rex

S Y L V A

Grassatum fuerat per rura, per oppida passim,
 Incensæq; domus pauperis agricolæ,
 Buda caput regni direpta, cremataq; tota:
 Parsum structuris sed tamen arcis erat.
 At prius euersum Varadinum nobile castrum
 Cum reliquis: quæ non enumerare uacat.
 Transeo quæ fuerat per Turcas ædita strages
 In plebem, uel quot diruta templa iacent.
 Milia quotue hominū fuerant abducta per Histrum,
 Tendentes uinctas, mente sub astra, manus.
 Collachrymare libet, plorantem cernere turbam
 Me reor, ut durum fertur in exilium.
 Perculerant tamen ista parum nos ore professos
 Christum, quem raro pectora nostra colunt.
 Inde sed irrepsit regnandi dira cupido,
 Pannonia motus dans in utraq; nouos.
 Qui nuper totum traxere in prælia mundum:
 Quorum tam subito, non puto, finis erit.
 O miseram, nostromale quo sic uiuitur æuo
 Pannoniam, cunctis quæ data præda genus.
 Hoc quod atrox hostis fecit, facit hoc & amicus,
 Ex omni misere sic modo parte ruis.
 Quos tu fecisti: te diripit impia Regum
 Ambitio, quorum seua per arma peris.
 Tertius accessit, qui prælia tanta diremit,
 Et trux hostibus his, hostis, utrisq; nocet.

Obsedit

Caesedit pulchram: multa cum gente, Viennam,
Austriacos late depopulatus agros.

Ante sed a uictis, ui sceptrum ceperat Hunnis:
Quos nunc omnimoda sub ditione premit.

Equavitq; solo Budam: delectit & arcem:
Liquerat intactam quam pietate prius.

Occidit tamen hic omnes quos uiuere nouit,
Dicitur in multis hocq; patrasse locis.

Non etas pueris, sexus, nec forma puellis
Profuit, hostili quin caderent gladio.

Sacra, sacerdotes, edes, diuinisq; figuræ:
Quicquid ibi nostræ religionis erat

Interiere simul Regno cum Rege subacto
Quem uictor dederat: unde tributa capit.

Ad præsens hyberna sua cum gente petiuit:
Non procul a nobis tempore Veris erit,

Præsidis abiit siquidem per castra relictis:
Quo cum maiori ui remeare queat.

Hæc reputa laceri Clæmens bone pastor Ouilis.
Qui nunc cum magno Cæsare iunctus ades.

Hæc perpende precor: demittas cor & in altum:
Nam res officio conuenit ista tuo.

Ex animis Regum contracti tolle uicissim
Si quid adhuc odii: q; reor, intus habent.

Corruptasq; nouo repara munimine caulas,
Et duc palantes ad sata læta greges.

Ad Pōsticē
maximum.

Non lu

S Y L V A

Non Lupus est tanti: modo sit gregis una columa,
 Incidet in casses bestia crassa tuos.
 Non desunt vires, animus nec ad ista profecto
 Pontifici tanto dignus abesse potest.
 Sit licet attritum Latium per bella, luesq;
 Succreuit pubes Itala multa tamen.
 Hæc cum magnanimis belli ductoribus ibit,
 Quos tibi, si queres, Ausonis ora dabit.
 Euganeosq; patres, terraq; mariq; potentes,
 Pace prius facta, sub tua signa trahes.
 Magna dabit sæui Germania robora Martis,
 Quæ generat pronos semper ad arma viros.
 Hoc etiam faciet florens Hispania, claris
 Militibus, quos hæc bellica mater alit.
 Et cataphractorum tibi mittit Gallia turmas,
 Irarum fertur iam posuisse minas.
 Arcubus extensis, opulenta Britannia, multos
 Sponte viros, ad tam nobile mittet opus.
 Proceris Phrysi iungent sua castra Bathavis,
 Belgarum ducet quos galeata cohors.
 Scotus & arma feret: cum Cimbro Danus, & hii qui
 Ad mare concretum iugera rara colunt.
 Hunnus & oppressus duce te sua tela resumet
 Inq; sui Regis iura redire uolet.
 Accurrent fortes infracto corde Boemi,
 Et prope quæ gentes regna propinqua tenent.

Non

S I L V A

Non deerit bellax tibi Sarmata, trux & Alanus,
In leuibus pugnans nec lituanus equis.

Hii iam cum Moscis toties, Dacisq; Scythisq;
Cum Turcis etiam conseruere manus.

Isti nunc Regis Sigismundi iussa sequuntur,
Quo nullum, qui te plus ueneretur: habes.

Nil aliud petit hic, nihil est quod crebrius optet
Inter oues q̄ q̄ mens foret una tuas.

Quodq; sub unanimi consensu pectora Regum
In crucis ofores conciliata forent.

Hoc si perficies: nil pax remorabitur illum
Turcica: rescindi, sit pia causa, potest.

In longum non est tempus confecta, priusq̄
Ibimus in Turcas, desinet illa prior.

Fac modo Christicolæ concordēs arma capeffant
In Bizantinis bella gerantur agris.

Gentibus instructi sint terra, per freta: classe.
Victum cum neruo sufficiente ferant.

Bosphorus in primis capiatur Thracius, & sic
Hostibus oclusis impediatur iter.

Hoc non unius bellum præsumitur anni,
Si debet iusta sedulitate geri.

Quod postq̄ fiet, Rex Sarmata pacta remittet,
Sponteq; cum reliquis Regibus hostis erit.

Interea sed quum nihil in commune moueri
Sentit, uult pacis commoditate frui.

Sigismundus
Iulius nomi
nis primus
Rex Polo
niæ &c.

Nec se

S Y L V A

Nec se cum Regnis: quum nemo iuuare procurat,
 Perdere, solus enim ferre tot arma nequit.
 Iam licet a Turcis sit tutus, gens tamen illi
 Taurica cum sociis: nescia pacis: obest.
 Hæc uenit a tumidis toties Mæotidis undis:
 Et magno numero plurima damna facit.
 Et quamuis aliquando fera cum gente pacisci
 Cogitur, obseruat non tamen illa fidem.
 Hinc conductitio fines custode tuetur:
 Et turmas Equitum semper in ære fouet.
 Sic infestatur crebris incurisibus: unde
 Tempora securæ pauca quietis habet.
 Nullius auxilium tamen unq̄ sensit: & hostes
 Numinis innumeros sæpe cecidit ope.
 Regibus hinc prestat multis: prudentia & annis
 Vsu quam longo tempora ferre solent.
 Indeque præteritam: præuiderat ante ruinam:
 Et nisi succurras: iam grauiora: uidet.
 Quare per Christi tibi uiscera supplicat, orbi
 Ut modo languenti: pharmaca tuta, pares.
 Nec mora te tardet: iam limina possidet hostis:
 Si non obsistes, in penetrabile ruet.
 Diuersas igitur mentes, odiisque uicissim
 Flagrantes, certo pacis amore foue.
 Et reminiscaris: que pacis amator: & auctor
 Te Deus in terras, hac ratione dedit.

Si quid

S Y L A

Si quid restat adhuc irarum: bella q̄ ista:

Tempora uel quod idem prisca dedere tibi.

Si quid Gallus adhuc contra prætendit Iberum,

Si quid in hos læsus forte Britannus habet.

Si quid inest aliis ueterisue , nouiue furoris,

Quo iacuit res, heu, publica pressa diu.

Tu pater in natos Clæmensq; piusq; , resoluë,

Et sic concordés duc ad ouile tuum

Cæsar adest præsto, propere, quo iusseris, ibit,

Ante tuos & ob id procidit ille pedes.

Hesperiamq; suam linquens, traiecit ad istam,

Vt ueniens faceret quæ tibi grata forent.

Hoc etiam reliqui facient ex ordine Reges,

Tu modo ne dubita, promere signa iube.

Cæsarís imperii sacra tempora cinge Corona,

Quod si fit, refert, hic uel in urbe, parum.

Tu tecum Romam, non te fert illa q̄ aiunt

Esseq; dicitur hæc, hic ubi Papa manet.

Acrior hinc fiet: Diademate fretus, in hostes,

Quo debetur ei, Turca quod omne tenet.

Conatus adeo sanctos successibus auge,

Vt cepton feruens aggrediatur opus.

Quod si perueniet Germanas fosses ad oras.

Nullus ibi, qui non sponte sequatur, erit.

Hostis ad Euphratis fugiet procul hostia magni,

Cum Græcis rursum Thrax sacra nostra colet.

Si te

S Y L V A

Si tecum retro Tyberis transibit ad undas,
 Hinc & ad Hispanos per mare carpet iter.
 Hostis ad Eridanum furiosa mente feretur,
 Et sua firmabit, fors in Vrbe sacra,
 Hæc prohibere potes, dum tempus, & integra res est
 Vix unq̄ posthac copia talis erit.
 Hoc etiam quum iam cognoscas inelyte Cæsar
 Ut bene perpendas, te tua iura monent.
 Incultis igitur numeris innixa, seorsum
 Ad te contendit flens Elegia loqui
 Da ueniam, durum est feruente dolore tacere,
 Afflicto cordi quem bona causa facit.
 Vera loquar, ter namq; tua uersatus in aula,
 Nunc hic, Sarmatico missus ab orbe, uagor.
 Per mare, per terras, a Gadibus actus ad Eurum,
 Te comitatus ad hoc sum procul usq; solum.
 Hic ubi sublimi populosa Bononia turri,
 Iuncta suo Rheno, tollit ad astra caput.
 Venimus huc, & iam bis cursum luna peregit,
 In Turcas sed adhuc nulla statuta liquent.
 Et quamuis iusto premitur Florentia bello:
 Non minus in Turcas res ea digna foret.
 Austriacis nuper dum grassarentur in oris,
 Multa ferebantur, quæ modo muta, silent.
 Exte q̄ subito natus calor iste refrixit:
 Effectus causa deficiente, docet.

Non tamen ergo puta cæsos, uel forte fugatos:

Dicuntur subito q̄, retulisse pedem.

Et q̄ quassatam propere liquere Viennam,

Innumeros quæ tot pertulit icta globos.

O utinam non sit quod opinor, Vere redibunt,

Hic reditus magni causa timoris erit.

Spera q̄primum sua frigora Bruma remittet

Quumq̄ suum quæret, Daulias ales Itim

Mox ex hybernis, quo concessere reuersi:

Reliquias alia commoditate petent.

Iam didicere, prius quod forsitan defuit illis:

Concita quid nostri militis arma ualent.

Et quibus illa modis tractent, illisq̄ fruuntur:

Ordine quo pedites in statione manent.

Impete quoq̄ solent extra procurrere uallum:

Et qua defendunt, mœnia fracta, manu.

Quid ueles possit, quid eques grauis arma ferendo

Quo ue struant acies, insidiasue modo.

Hæc quum iam noscant, ex omni parte cauebunt

Aptius ad pugnam seq̄; parare scient.

Nascitur ex usu rerum prudentia maior

Non pallet uisis nauta probatus, aquis.

Nec metuit Vulpes, quæ uidit sæpe Leonem:

Ad notosq̄ canes non timet ire Lupus.

Præsertim quos affecit formidine quondam

In tales uersus plus feritatis habet.

b

Quam

S Y L V A

Quam tuus impigre miles deiecerit hostem
 Libera iam tandem facta Vienna probat
 Intrepidum quicumque uiri pro moenibus illis
 Stabant, sunt omni laudis honore pares.
 Non tamen hostilis uis inde repressa tepescit:
 Sed uereor ne sit forsitan aucta magis.
 Abduxere tuos populos a finibus Aeni,
 Qua magis alpinas respicit ille niues.
 His coniunxerunt habitantes undique pagos
 Austriacos, quos mox igne cremasse ferunt
 Hunniacas & opes multa cum gente tulerunt,
 Pro qua uis auri plurima cadet eis
 Sic dites spoliis redierunt nuper opimis:
 Thracius hinc in nos scautor Isthmus erit.
 Si pro Vere nouo, quod opinor, forte redibunt.
 Maior erit numerus quam fuit iste prior.
 Aduentent magna praedae dulcedine capti:
 Ex Aesae uastis, ex Libyaeque iugis.
 Iam sibi promittunt Europae totius orbem,
 Quem nisi defendas, quod petiere, ferent.
 Interea quo ceperunt Taururica castra
 Et quo phoebaeam corripuere Rhodum.
 Non poterat aliis bellis intentus adesse,
 Quum te uicinus traxit ad arma furor.
 Is pacem tandem sopitus, fecit, & hostes
 Foedus amicitiae iussit inire tuas.

Hæc pax te Lacias properantem duxit ad urbes
Ad quam iam pridem mens tibi prona fuit.

Vtq; tuos faceres inimicos rursus amicos,
Nil non tentasti quod rationis erat.

Hoc quum successit, nec te uicina morentur
Bella magis, quæ sunt iam potiora, uide.

Turcarum rabies quo tandem, prospice, tendat
Quæ sic quotidie crescit, & aucta uiget.

Quam sit in angustiis hic nunc perpendito rebus,
Quem tibi germanum fecit uterq; parens

Huic nisi succurras, per te neglecta peribit
Austria, qua generis creuit origo tui.

Latius hocq; malum serpet, uix Rhenus id ipsum
Sistet, uel rapidis Albula priscus aquis.

Hæc ne proueniant, o Cæsar cum patre sancto,
Prouideas, spectant uos, mala nostra, duos.

Componas laceras modo temporis huius habenas,
Contineasq; tua, lora remissa manu.

Suscipe quod Diadema tibi debetur, & Urbem
Ne cures, Vrbs est Felsina clara satis.

Rex quum Romanus non uisa diceris esse,
Roma, cur non sic Cæsar & esse potes.

Te modo fac propere Germanas confer ad oras,
Hostibus ut possis arma mouere Crucis.

Nam tua res agitur, domus ardet propria, quam si
Liqueris ardentem, quid nisi puluis erit.

b 2 Tollemoe

Ferd. Vno.
& Bce Rex

S Y L V A

Tolle moras igitur, nec enim sine numine Divum
 In Latium ductus, tempus ad istud ades.
 Te Deus æternus teneris protexit ab annis
 Inq; tuos hostes prævia signa tulit.
 Et pro te pugnans, te fecit in orbe Monarcham:
 Imperiis dedit, sceptræ choruscæ, tibi.
 Quod, præter reliquas uirtutes quas geris, ingens
 Promeruit sanctæ religionis Amor.
 Victrices Aquilas Christo duce profer in hostes
 Ille tuis ceptis, uela secunda, dabit.
 Nec deerit Clemens, qui te quo cœpit amore,
 Prosequitur patrio, cuius id acta docent.
 Clarius hoc etiam doctrina, iuuabit euntem:
 Aere sacro, fusa perq; sacella prece,
 Accedent alii Reges tibi sanguine iuncti
 Et iunctos quos ex fœdere nuper habes.
 Fœdera sed toties infecta, resectaq; rursus
 Me terrent, nec enim suspitione carent.
 In miserum sumus impacti, quod utuimus æuum
 In quo rara Avis est, inuiolata fides.
 Tu tamen in superos, qui spem non ponis inanem.
 Vtere propositi dexteritate tui.
 Scis quibus ante modis, desertis sit tibi pactis
 Impositum, simili cautus ab arte caue.
 Sunt consultores tibi, per quos omnia tractas:
 Magna præstantes integritate uiri.

Horum

S Y L V A

Horum consilio. si quis latet Anguis in herba:
 Retia uel fuerint si tibi structa, scies.
 Quicquid id est, superi quum te cepere regendum
 Insidiis poterit nemo nocere tibi.
 His Ducibus, contra te nulla ualebit aperta
 Hostilis feritas: sed tibi terga dabit.
 Non te detineat q̄ Iberia tam procul absit:
 Quodq; tuum reditum, uota per ampla, petas.
 Te poterit leuius nunc, q̄ prius illa carere:
 Quum natos habeat, pignora chara, duos.
 Hos Deus ergo tibi uiridi concessit in æuo:
 Ut per te rabidi frangeret ora Lupi.
 Te, nostris lachrymis tandem permotus, adegit
 Traicere indomiti per uada salsa freti.
 Hæc tibi de summo mens indita uenit Olympo;
 Vnde nihil frustra pectora nostra subit.
 Hinc ita firmatus recutitos ibis in hostes,
 In multis statues, clara trophœa locis.
 I decus, i nostri spes orbis maxime Caesar
 Quo tempus, quo res, & pia fata uocant.
 Per te uult orbi Deus altam reddere pacem:
 Quæ iacuit per tot bella sepulta diu.
 Per te uult animos fessos firmare suorum
 Funditus ut pereat gens inimica Crucis.
 Tu propere q̄ cepisti, iam pectore toto
 Perfice, protectus numinis ibis ope.

In Turcas
 abhoratio

S Y L V I

Maiores agnosce tuos, clarosq; triumphos
 Quos atavi quondam promeruerunt tui.
 Experiare tuam fausto sub sidere sortem:
 Quæ te uictorem sæpe probata facit.
 Et faciet, ceptis ne desis ipse secundis,
 Sub Iouis alitibus, castra tremenda moue.
 Te felix fortuna comes, uirtusq; sequentur,
 Orbis & imperium, sub tua iura dabunt.
 Non monitoris eges, nec opus currentibus esse
 Fertur equis stimulo, tu tibi calcar eris.
 Ibis ad hostiles, Thracum per iugera terras,
 Et Syriæ capies, Regna uetusta sacræ.
 Unde triumphali te nunc Elegeia curru
 Aspiciens, sparsas colliget arte comas.
 Et pede coniuncto Sophocleum nacta cothurnum:
 Grandiloquis referet tot tua gesta modis.
 Hos modo præcipites numeros ne sperne, q; atrum
 Squalorem uultus temporis huius habent.
 Sarmata uel Latios q; perstrepat inter olores:
 Sub gelido, natus, qua riget ursa, polo.
 Hic ubi Sarmaticum uagus Istula, fertur in æquor
 Et tuta portum cum statione beat.
 Nostrarum facies rerum misera coegit
 Ex tristi faciles pectore uersiculos.
 Utq; fluunt subito feruore, feruntur ab ore
 In calamum, neruo utx retinente pedes.

Non sunt

S Y L V A

Non sunt in nonum, fieri q̄ debuit, annum
 Pressi nec cura cum cum grauiore dati.
 Hoc fit uicturis nureris, quos anxia, multo
 Cum studio, uatum sollicitudo premit.
 Hii nostri modo conflat, cito claustra relinquunt,
 Et leuibus pennis in sua fata uolant.
 Tempora noscantur gestis cum rebus in illis:
 Et moueant animos, tot mala nostra pios.
 Et q̄ per Turcas Regi cecidere Polono,
 Hunnorum reges, patruus atq; nepos.
 Quodq; per incursum ex omni parte coactus
 Cum Turcis foedus pacis mire fuit.
 Hoc mihi si dederint properantes dicere Musæ:
 Non est cur illas plus superesse uelim.
 Summa Medusæ non ambio culmina montis
 Ungula quæ tetigit Bellorophontis equi.
 Aontos Latices, quibus est sitis alta: requirant
 Me leuis in ualles quæ fluit unda iuuat.

IOANNIS

SECUNDI HAGIENSIS, DE

Pace dudum Cameraci confecta,

Carmina.

PACI REDVCI.

EN rata magnanimo cum Cesare foedera Gallo
En per foemineas foedera pacta manus.
Dicite id, iuuenes & id bis dicite cani,
Et pellat curas foemina uirque graues.
I procul obscuras Mars ferrea Ditis ad umbras,
Aufer & hinc furias seditiose tuas.
Te Bellona ferox teque hinc Discordia demens
Proripe, & accensis ira superba genis.
Prodit ab astrifero longe gratissima caelo,
Laureola placidas PAX redimita comas.
Altera caerulea ramum praetendit oliuae
Effundit fruges altera larga manus.
Sunt comites superos quae quondam aetrea petiuit
Impia sanguinei bella perosa Dei.

Quamque

Quamq; licet iuste germanam dicere Diuæ
Ah nimis arcani prodiga diua sut.
Incorrupta Fides niueo circundata panno,
Et uos Pierii turba nouena chori.
Quas inter medius radianti uertice Phœbus,
Increpat argutæ fila sonora lyræ.
Hos procul à tergo gressu titubante sequutus,
Mercurio cœcus cum duce Plutus adest.
Ergo age Pauperies cunctorum causa malorum,
Quæ patrare iubes, omnia quæq; pati.
Et suadens mala cuncta, fames, spinosq; Cura,
Luctusq; & tenebris Mors fera cincta nigris.
Ite per extremas gentes, atq; ite per undas,
Nulla ubi q̄ rabidis sint loca trita feris
At uos in falces gladii nunc ite recuruas.
Atq; aciem in flauis uertite frugis opes.
Quiq; prius rigidas clypeus decusserat bastas,
Nunc habilis paleas uentilet ille leues.
Et modo quæ pressit fugientia lancea terga,
Scindito frugiferam uomer aduncus humum.
Quæq; modo hostili tepesacta cruore sagitta est
Missa procul trepidas terreat illa feras.
Vos qui bella prius Iuuenes ætate uirentes
Gessistis cruda, sanguinolenta manu.
Pro dura galea roseis ornate corollis
Tempora, pro lituis sumite sinistra manu.

Signentur memori fœlicia tempora uersu;
Tempora solennes inter habenda dies.

Lux s̄ mula c̄ fœlix Aug uſt i quinta ref ul ſte,

1529.

Prod iit & pop ulis PA X bona longa t ulie.

DE CAROLI. V. IMP.
Coronatione.

A Deste magni progenies Iouis
Musæ, potenti carmina Cæsari
Cantate quæ fides priorum
Hactenus haud tetigere uatum.

Quæ saxa rursum quæ moueant feras,
Aguasq; sistant blanda uolubiles,
Quæ mulceant aures concentu,
Omnium ubiq; hominum suau.

Gaudete Ciues, plaudite plaudite,
Gaudete quotquot terra tenet bonos,
Curasq; tristes atq; acerbos
Pellite pectoribus dolores.

Sumpsit sacrato debita uertici
Post tot moras tandem diademata
Ille optimusq; Maximusq;
Ille uagum domiturus orbem.

Erroꝝ an ne uati talia feruido
Sagax futuri Cynthia indicat
Quæcunq; suggeris precamur
Ut fatis rata sint Apollo.

Et noscat ortus, noscat & occidentis
Vnum potentem Casara Carolum,
Quo mitius clementiusq;
Nil dedêruntue, dabuntue secla.

Non si recurrant tempora quæ Iouis
Ferunt parentem falciferum senem
Rexisse, cum fides sororq;
Iusta pio superesset orbi.

Ergo querelas ponite lugubres,
Ergo repostum promite cecubum,
Hæc hæc dies hæc est triumphis
Hæc rutilis decoranda flammis.

DYSTICHON.

Caro lus ante t uas se xto Grad tue Ca lendas
Debita sa crata cæp it D iade mata front i.

1530.

ANG. AN.

DREÆ RESENDII LVSI-

tani, Encomium vrbis & acas

demizæ Louani-

ensis.

ANG. ANDREAS RESEN-

dus, Conrado Goclenio, viro vn-

diquaq; doctiff. S.

AD populum phaleras, tu dictionis com-
pagem & neruos, intus & in cute nouisti
Libellum igitur, si malus est, non laudo, mitto
tamen ad te scholæ nostræ trium linguarū prin-
ceps & ornamentum, quem hisce diebus octo
lectionum intercapedine quasi composui. Nam
quum nil agere non possem, quo animo sum,
mœnia Louanij semel atq; iterum circumeunti
capior nanq; solitudine, hæc carmina qualia-
cuncq; sunt ceciderunt, encomium vrbis vestræ
Quæris quid velim? vt, si vacat, ad hæc minu-

tula

cula deicendas, & euellas, destruas, disperdas,
& dissipes, ædifices, & plantes, vt dictum est
lli. Si carmina probabis, hoc ipso efficient vt Hierem. 66
a te citra fastidium legantur. Sin minus quo-
niam encomij nostri tu quoq; bona pars es, iue-
re meo fecero, si hoc a te exigam, vt vel cum fa-
stidio legas. Si nec id donare vis, at certe iuue-
nibus tuis qui digitis calleant & aure, syllabam
si qua fefellit, quin pungere liceat, negare non
debes, & lituris castigatum remittere libellum,
vt posthac acerba & inculta carmina di-
scant domi contineri, & donec plu-
teum cadant non exce-

dere, Vale.

Louanij. XVII. Calend. Octob,

M. D.

xxxix.

Attica dum staret uirtus & Cecropis arces
Incoleret Pallas, titulo memorabilis ipso
Hellas, & una magis studiorum nomine terris
se iactans reliquis, ea quos non ipsa tulisset
Barbarie infameis uocitare solebat, & oris
Scabritiem obiciens cunctis, sibi sola placebat.
Sed postquam doctis Latium successit Athenis,

Et,

Et, quam prima: 3, emigransq; loque

Artis inops docuit Rutulos carmenta, Latinam

Hora. in ar. Pauperiem ciuis Rudiarum, & censor honesti,

1e. Quū lin. Carmine quisq; suo ditantur, barbara quondam

gua Catonis & Enni. Et uulgi pars Roma, parem sermonis adeptā

Palnam, in consortes uitii iam deniq; culta

Reiecit crimen. Tandem deuictus ut orbis

Imperium Romæ subiit, prouincia linguam

Quæq; suam oblita, ad Latii decus oris hiabat.

Hinc mea Lucanum, Senecas, uatemq; Salonis,

Ediait Hesperia, Æneadum quiq; arma cothurno

Personat altiloquo, magnum dum ponē Maronem

Æmulus insequitur, lingue Fabiumq; Irtina

Grande decus, multum quem nobis inuidet olim

Roma uirum. & reliquos quorum quoq; notior ipsa

Quam dici fama indigeat. Clarumq; Terenti

Nomine nomē habet Libyæ. Varrone Atacino,

Ausonioq; suo celebrem nec Gallia tantum

Se putat, Oenotrios quin & græca urbe magistra,

L. c. in. 3 (Urbe fide clara. durus cui præmia longæ

Cæsar amicitia longe meliora referre

Strab. lib. 4. Debuerat.) missos ad se docuisse colonos

Commemorat. Rheno deerat quem opponere posses

Exprobratrici Italiæ. Germania nanque

Romanorum armis non tam mollita, superbum

Excussit ceruice iugum sæpe. exq; professo

Hostis, Romanum usq; adeo nomenq; genusq;

Oderat

Falta 4 fl.

Miseris quibusdam, quibusdamque istis
Cicero non est, sed quibusdamque istis
Per se, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Quibusdamque istis, quibusdamque istis
Non erat, et quibusdamque istis, quibusdamque istis
Natura sit, tamen assequatur virtutem: quod ante
Insuper et illi tribuit, cum gratia prior
Posteritas penitus quibusdamque istis, quibusdamque istis
Mirari se totum, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Continget nosse, inerti quoque gratia factis
Non profici, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Et penitus factus fuerit, inveniendus sacerdos
Phœbi, et miserum interpres fidei, et cui non
Gœceni androsiam sapientia tua verba et Latino
Sine sono, Sappho ut cupis dicenda sonare,
Ibis te, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Sed Cicero non opus, seu carmina dia Maronis
Et carmine, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Audit utrumque, etenim sic exprimit ipse, porta
Classe, et orator, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Sic cum Passio, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Sua quibusdamque istis, quibusdamque istis
Hinc si te pubes, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Quibusdamque istis, quibusdamque istis, quibusdamque istis
Ani ad hoc super, et quibusdamque istis, quibusdamque istis

Et, quia prima ...
Artis itaque docuit ...

Hora. in ar
te. Opésti-
gua. Caronis
& Rom.

Pauperumque claudunt ...
Cernine quibus, suo ...
Et vulgi pars Romae, patens ...
Palatium, in consortes ...
Retecit et inuen. Tandem deus ...
Imperium Romae subit ...
Quaeque suam obliu. ad ...
Hinc mea Lucanum, Senecae ...
Ediit Hesperia, Aeneidem ...
Personat altitiloquo, magnam ...
Amulus insequer, lingua ...
Grande decus, multum quem ...
Roma uiuis. & reliquos ...
Quam dici fas est ...
Nomine nomē habet Libyae ...
Ausonioque suo celebrem ...
Se putat, Oenotrios quin ...
(Urbe fide clara, diuis ...
Caesar amicitia longe ...
Debuerat, missos ad se ...
Commemorat, Rheno deerat ...
Exprobratque ita ille, Germanas ...
Romanorum armis non tam ...
Excussit ceruice iugum sepe ...
Hostis, Romanum usque ad ...

Lee. 0.3

Sirab. lib. 4

Oderat

Falta ...

Musarum emporium, quaquæ Germania ab Istro
Clauditur ad Rhenum, uel quæ se Belgica tendit
Per latus Oceani, quoad iungi Sequana Celtis
Diuisor prohibet. Nec iam concedet Achæis
Gymnastis, Latissue, nisi quia tempore in illo
Non erat. at quamuis Phœbo, musaq; recenti
Nupera sit. tamen assequitur uirtute: quod annis
Iunior ætati tribuit, dum grata priori
Posteritas potius quam præsentis æqua triumpho
Mirari ueteres gaudet. Veterascere & olim
Continget nostris, meriti quoq; gratia factis
Iam prisca. Quamquam quis tam moriente palato
Et penitus fatuo fuerit, uenerande sacerdos
Phœbi, & musarum interpres fidissime cui non
Gocleni ambrosiam sapiant tua uerba? Latino
Siue tono, Samio ue cupis dicenda sonare,
Illo te Charites dulcem comitantur alumnum.
Seu Ciceronis opus, seu carmina dia Maronis
Enarras, nemo Ciceronem, nemo Maronem
Enarrare putat, Ciceronem ipsumq; Maronem
Audit. utrumq; etenim sic exprimis ipse, poëta
Clarus, & orator. possis ut uterque uideri.
Stc cum Pasithea, dominans affectibus ore
Suada medulla tuo insedit. blandiq; lepôres.
Hinc si te pubes stimulant matora, cupisq;
Gratæ Thestiadis montem, cliuiq; superbi
Anfractus superare graueis, ad eundem Apollo

c Rescius

Rescius ille tibi est, quo consultore quid ur, uam
 Non bene uerterunt diui? quid quaeso fefellit?
 Quae tibi non spondes graecae penitissima lingua?
 Nunc age te Solymae capiunt oracula uatum
 Gentis? & à prima nascentis origine mundi
 Vis ueri responsa Dei? legemq; Dracone
 Contempto, ex ipso demissam quaeris olympo?
 Campensis tibi ductor adest, qui guttura formet,
 Terrentesq; sonos Latiam stribligine musam
 Insuetaeq; domet linguae dumeta. Sed unum
 Qui uariare uices, modoq; hoc proferre, modo illo
 Ore sciat, grataq; leuet nouitate laborem
 Phoebo addicta cohors uelles? triplici ore sonabit
 Nicoleos meus ille tibi Glenardus, & unus
 Nunc Pallatini ducet per uiminis aras,
 Et formidatas, ut nil uereare, columnas.
 Nunc Aganippaeas, ac per Pipleidas undas.
 Et, si forte uelis, iuga per Sionia, ad altam
 Vraniam raperis? te praestantissima patrum
 Suscipiet schola multorum, qui tramite certo
 Inconcussa Dei referent mysteria, quorum
 Nomina siquis auet me carmine pandere, montes
 Expediam citius, fluuios, fontesq; lacusq;
 Quotq; habuit populos olim Germania, caussas
 Vis agere? & ciueis concordia pace tenere?
 Iuraq; Pontificum? ueneranda caterua senatus
 Caesarei, sacriq; sinus tibi pandet apertos.

Horat. in ar.
 Non dij, non
 homines, non
 concessere co
 lumnae

Ne loq

Ne longum factam, poteris concludere totam
 Encyclopædiam. talem Louania præbet
 Sese mure recens, talem Florentius ille
 Quum iam iam triplici instaret circunnatus orbe
 Fastigatus apex, coluit Hadrianus, honore
 Quo, nimum dilecta deis academia, dum sol
 Aureus ornabit cælum terrasq; iacenteis,
 Semper erit celebris. Circum nunc affice pubes
 Vrbs quota quot sopsiæ populis alimenta ministrat,
 Hanc Menapi Rheno uicini, hanc Cimbrica pubes
 Quæ leti horrorem bello casura leuabat
 Carmine, & hanc flauum soliti torquere Sycambri
 Crinen adeunt. olim late dominatus Eburo.
 Et fame Treuir maioris, quosq; mouebant
 Classica, & in Martem rauco crepitantia cantu
 Cornua, fleuigenæ bisido concluso Bathauri
 Gens Rheno. atq; uagis complexi Tethyos undis
 Arctos Morini ueniunt. frugalis & olim
 Neruius & luxus contemptor, Centrones unâ
 Quicq; olim Dryidæ fuerant crudelibus aris
 Cedeq; Mercurium humana, taboq; Graduum
 Fædantes, & quicquid agunt dii scire professi
 Carminibus, sibrisq; illo sed tempore cæca
 Plebs posita feritate modo sortita benignum
 Atq; animum comem, cæli uenerabile numen
 Mente colit placida. longis hastilibus Axon.
 Gentium & heic quicquid prospectans ora triones

e 2 Condtt,

Condit, ad hanc iuuenes facto uelut agmine mittit.
Eia age cede deis, quo te Louania pubes
Fata uocant propera, contende per æquora remis,
Excute barbariem omnino, te sentiat orbis
Italus æqualem, Tuq; ò sancta ingeniorum
Cultrix, atq; parens, currentibus adice calcar
Italia, impatiensq; paris quo prima futuris
Sis quoq; temporibus uigila, retineq; fugaces
Musas, Germani allicite, allectasq; fouete.
Nam uelut infantes capiunt munuscula, & eius
Insidunt gremio, teneros qui mollius artus
Blanditiisq; fouet maioribus, osculaq; ultro
Pendentes collo admittunt, sic pulcher Apollo,
Sic Bromius, nymphaeq; sacræ Libethribos undæ
Custodes, gaudent amplexibus, atq; frequenti
Augentur studio, facilesq; & sponte sequuntur
Quà deducantur. consultum deniq; rebus
Humanis fuerit, tunc quum certabitur hocce
In stadio cui nam concedant numina palmam.

Finis.